

Ο Φάκελος Εργασιών του Μαθητή (portfolio)

Τσιόπα Κυρατσώ
Σχολική Σύμβουλος
11^η Περιφέρειας ΕΑΕ

Λάρισα, Νοέμβριος 2016

Έννοια και Περιεχόμενο

Ο Φάκελος Εργασιών του Μαθητή (portfolio) αποτελεί:

- «Συλλογή των έργων ενός μαθητή, τα οποία αποτελούν τεκμήρια για την προσπάθεια, την πρόοδο και την επίδοση του σε δεδομένο ή δεδομένα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος μεμονωμένα ή συσχετιζόμενα.

- Ο ΦΕΜ είναι ένα εργαλείο αξιολόγησης του μαθητή που καταλύει τα στενά όρια της παραδοσιακής σχολικής αξιολόγησης, αφού αναγνωρίζει το δικαίωμα να καταθέτουν την άποψή τους κι άλλοι φορείς εκτός του δασκάλου, που ενδιαφέρονται άμεσα για την πρόοδο και την επίδοση του μαθητή (stakeholders).

Τι δεν είναι ο Ατομικός Φάκελος

- Ένας αναμνηστικός φάκελος
- Δεν περιλαμβάνει το σύνολο των εργασιών του παιδιού
- Δεν αποτελεί μέσο σύγκρισης των παιδιών μεταξύ τους.
- Δεν σημειώνονται οι αποτυχίες του παιδιού.

Τρόπος Δημιουργίας του ΦΕΜ

1. Καθορίζεται **ο γενικός σκοπός**.
2. Επιλέγονται οι μαθησιακές περιοχές **ή η θεματική ενότητα** και αποσαφηνίζονται οι επιμέρους τομείς γνώσεων και δεξιοτήτων που θα απαρτίζουν τα μέρη του.
3. Ορίζεται το κοινό των αξιολογητών . Καθορίζονται οι αποδέκτες του φακέλου εργασιών· συμμαθητές, δάσκαλος/οι, διευθυντής του σχολείου, σχολικός σύμβουλος, γονείς, εκπαιδευτικός ΚΕΔΔΥ.
4. Προτείνονται τρόποι διαφύλαξης και αποθήκευσης του ΦΕΜ.

Ο καθορισμός του σκοπού

- Τα πορτφόλιο μπορούν να χρησιμοποιηθούν με πολλούς τρόπους στην εκπαιδευτική διαδικασία και οι στόχοι τους μπορούν να διαμορφωθούν ανάλογα με τις απαιτήσεις των χρηστών του, δηλαδή των εκπαιδευτικών και των μαθητών (Barr & Tagg, 1995).

Στόχοι

- η καταγραφή της προόδου των παιδιών
- ο εντοπισμός παιδιών που έχουν ανάγκη από εξειδικευμένες υπηρεσίες ή και υποστήριξη μέσα στην τάξη
- η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ο εντοπισμός του προγράμματος που χρειάζονται βελτίωση
- ο διδακτικός σχεδιασμός της διδασκαλίας με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες όθε παιδιού
- Η διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών, οικογενειών, ειδικών .

Περιεχόμενο του ΦΕΜ (τι στοιχεία συγκεντρώνω)

1. Συμπληρωμένα πρωτόκολλα αξιολόγησης του μαθητή (συμπληρώνεται από την/ τον εκπαιδευτικό κάθε τρίμηνο)
2. Αυθεντικές εργασίες του μαθητή που τεκμηριώνουν την προσπάθεια, την πρόοδο, τις επιδόσεις καθ' όλη τη διάρκεια της σχ. χρονιάς.
3. Αναλύσεις των παραπάνω από τον εκπαιδευτικό που περιγράφουν τους στόχους του ΑΠ που έχει πετύχει ο μαθητής, ποιες είναι οι αδυναμίες του, ποιες στρατηγικές χρησιμοποιεί, άλλα σχόλια.

Συνέχεια.....

- 4. Το φύλο γνωριμίας (συνέντευξη με τους γονείς)**
- 5. Φύλο αυτό-αξιολόγησης του παιδιού**
- 6. Φωτογραφίες, ηχητικά ντοκουμέντα, βίντεο από τη δράση των παιδιών σε διάφορες δραστηριότητες, print - outs από εργασίες στον υπολογιστή, κλπ.**
- 7. Πληροφορίες από γονείς, άλλους εκπαιδευτικούς**
- 8. Επαναληπτικές – τυποποιημένες εργασίες ανά τρίμηνο, που δείχνουν την ανάπτυξη και την εξέλιξη του παιδιού.**

Περιεχόμενο του ΦΕΜ στην ΕΑΕ

- Υποφάκελος : **Ψυχοεκπαιδευτικό Προφίλ**

Περιέχει όλες τις πληροφορίες που αφορούν το μαθητή. Αντίγραφα γνωματεύσεων, ΕΕΠ αν έχει δοθεί από το ΚΕΔΔΥ παλαιότερα, την άτυπη εκπαιδευτική αξιολόγηση, αξιολόγηση δεξιοτήτων, κλείδες ή φύλλα παρατήρησης

- Υποφάκελος: **Στοχοθεσία (ΕΕΠ)**

Οι στόχοι ορίζονται ανά γνωστική περιοχή και ανά δεξιότητα.

- Υποφάκελος: **Εργασίες του Μαθητή**

Συλλογή των έργων του μαθητή τα οποία έχουν επιλεγεί με τη συναίνεσή του και με βάση συγκεκριμένο στόχο

Καθορισμός του περιεχομένου (1)

- Αν ο σκοπός του ΦΕΜ είναι η διάγνωση των μαθησιακών αναγκών τους και η βελτίωση της μάθησης των μαθητών, τότε τα έργα που περιλαμβάνονται σε αυτόν καθορίζονται συνήθως από τους εκπαιδευτικούς και οι μαθητές ανατροφοδοτούνται από τους δασκάλους και τους συμμαθητές τους.
- Αυτό το είδος ανατροφοδότησης χρησιμοποιείται για τη βελτίωση της διαδικασίας μάθησης.

Καθορισμός του περιεχομένου (2)

- Αν ο σκοπός του ΦΕΜ είναι να αξιολογήσει την πρόοδο των μαθητών για παρατεταμένη χρονική περίοδο, και να παράσχει αποδεικτικά στοιχεία για τη βαθμολογία τους, τότε θα περιέχει εργασίες - πρότυπα και η επιλογή τους θα γίνεται από τους μαθητές.
- Θα αποτελείται από τα καλύτερα έργα του μαθητή για το τρίμηνο ή τη σχολική χρονιά τα οποία θα αξιολογούνται από τους εκπαιδευτικούς, βάσει κριτηρίων που καθορίζονται εκ των προτέρων.

Ταξινόμηση των εργασιών του μαθητή κατά:

- Γνωστικά αντικείμενα (ανάλογα με το ΑΠ που εφαρμόζω)
- Στόχους
- Θέματα
- Χρονολογική σειρά

Τα στοιχεία του φακέλου εργασιών μπορούν να αφορούν (1) :

- τον προφορικό και γραπτό λόγο,
- την Ψυχοκινητικότητα,
- τις Νοητικές Ικανότητες
- τη Συναισθηματική Οργάνωση

ΠΑΠΕΑ (1996)

Τα στοιχεία του φακέλου μπορούν να αφορούν (2) :

- Γλώσσα
 - Μαθηματικά
 - Μελέτη Περιβάλλοντος
 - Φυσικές Επιστημές
 - Ιστορία
 - Θρησκευτικά
 - Μουσική
 - Εικαστικά
 - ΤΠΕ
 - Ξένων Γλωσσών κ.ά,
- ΔΕΠΠΣ (2003)

Ενδεικτική οργάνωση του ατομικού φακέλου

Εισαγωγή	Περιέχει πληροφορίες για τον σκοπό της ύπαρξης του ατομικού φακέλου
Οργάνωση δεδομένων – πληροφοριών	Τα δεδομένα μπορεί να οργανωθούν σύμφωνα με τις μαθησικές περιοχές του προγράμματος σπουδών (π.χ. γλώσσα, μαθηματικά, Τ.Π.Ε κ.λ.π) για να είναι πιο λειτουργικός
Αρχειοθέτηση με χρονολογική σειρά	Το υλικό του φακέλου πρέπει να τοποθετείται με χρονολογική σειρά, ώστε οι αναγνώστες (παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικοί) να μπορούν την εξέλιξη και την πρόοδο του παιδιού με τη σύγκριση παλαιοτέρων και πρόσφατων δειγμάτων εργασιών.
Οργάνωση μαθησιακών περιοχών	Στην αρχή κάθε μαθησιακής περιοχής μπορεί να υπάρχει: α) μια σύνοψη του περιεχομένου της και της συμβολής της στην ανάπτυξη του παιδιού, β) μια κλείδα παρατήρησης, συγκεκριμένες επαναλαμβανόμενες εργασίες, σχετικά φύλλα εργασίας, φωτογραφίες, βίντεο.
Σχολιασμός από τον εκπαιδευτικό	Τα σχόλια του εκπαιδευτικού είτε συνοδεύουν τα έργα των παιδιών παρέχοντας πληροφορίες για το πλαίσιο και τον τρόπο δράσης, είτε χρησιμοποιούνται για να συνοψίσουν.
Προφίλ του παιδιού	Ο ατομικός φάκελος ολοκληρώνεται με το <u>προφίλ του παιδιού</u> τρεις φορές τον χρόνο, που αντικατροπτίζει τις ικανότητες και τις δεξιότητες του παιδιού.

Ενημέρωση του Φακέλου

- Όλα τα στοιχεία τακτοποιούνται ανά κατηγορία και σε χρονολογική σειρά.
- Ενημερώνουμε τουλάχιστον κάθε μήνα ή ανά τρίμηνο τις μαθησιακές περιοχές με εργασίες των παιδιών, τις δικές μας παρατηρήσεις, αλλά και με έργα που επέλεξε το παιδί.
- Η εργασίες πρέπει να έχουν ημερομηνία εκτέλεσης, τίτλο ή κάποια σχόλια δικά μας και το λόγο για τον οποίο είναι σημαντικές.
- Ο σχολιασμός να γίνεται στο πίσω μέρος της εργασίες και με μολύβι.
- Στα σχέδια εργασίας ή στις εκτεταμένες θεματικές προσεγγίσεις καλό είναι να υπάρχει ένα **αρχικό ιστόγραμμα** με τα ερωτήματα των παιδιών, όπου θα φαίνεται τι ήξεραν πριν και τι έμαθαν μετά από την ολοκλήρωσή του. Οι εργασίες που εκπονήθηκαν μπορεί να γίνουν ένα μικρό βιβλιαράκι και να τοποθετηθούν μέσα στον φάκελο.

Τι σκοπεύουμε να αναδείξουμε με τον ΦΕΜ: (1)

- Αφού συγκεντρωθούν οι πληροφορίες, πρέπει να αναλυθούν προσεκτικά, πριν τις μοιραστούμε με τα παιδιά και τους γονείς τους.
- Οι πληροφορίες χρησιμοποιούνται για να αναδείξουμε την πρόοδο του παιδιού μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα..
- Οι εργασίες του κάθε παιδιού πρέπει να συγκρίνονται με τις προηγούμενες δικές του και όχι με τις εργασίες των άλλων παιδιών.

Τι σκοπεύουμε να αναδείξουμε με το φάκελο αξιολόγησης του παιδιού: (2)

- Δίνεται έμφαση στη Θετική πλευρά του παιδιού, παρά στα σημεία που υστερεί (Γουργιώτη, 2007).
- Εκείνο που πρέπει να προσέξουμε είναι η σύνδεση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων με το ΕΕΠ του μαθητή. Άλλιώς, υπάρχει κίνδυνος ο ΦΕΜ να μετατραπεί σε ένα σωρό χαρτιών με σχολικές εργασίες.

Η εμπλοκή των γονέων: κλειδί για επιτυχημένη αξιολόγηση ΔΙΟΤΙ:

- Οι γονείς συνειδητά ή ασυνείδητα επιδρούν στο πως το παιδί τους αναπτύσσεται και μαθαίνει
- Γνωρίζουν πολύ περισσότερα για το παιδί τους από οποιονδήποτε άλλο.

- Ως εκ τούτου, οι γονείς θα πρέπει να ενημερωθούν για το τι πρόκειται να συμβεί από την αρχή του νέου σχολικού έτους.
- Επίσης, τουλάχιστον μία φορά το μήνα, οι γονείς θα πρέπει να καλούνται για να συζητούν και να μελετούν τον ΦΕΜ του παιδιού τους σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς.
- Οι γονείς θα πρέπει να αποτελέσουν ουσιαστικό μέρος αυτής της διαδικασίας αξιολόγησης, και να περιληφθούν σ' αυτήν ως ισότιμοι εταίροι και βασικοί συνδιαμορφωτές.

Οδηγός συνάντησης με τους γονείς

Όνομα παιδιού:

Όνομα γονέα:

Ημερομηνία:

Ο εκπαιδευτικός ξεκινάει τη συζήτηση με ένα θετικό σχόλιο. Στη συνέχεια:

- Δείχνει στους γονείς υλικά από τον φάκελο εργασιών του, τις φωτογραφίες, τις χειροτεχνίες, τα είδη γραφής, τις μαγνητοφωνημένες καταγραφές που τεκμηριώνουν τη γλωσσική ανάπτυξή του, τις κλείδες παρατήρησης, τις ανεκδοτικές καταγραφές κ.λπ. Και τα σχολιάζει μαζί τους. Τους εξηγεί ότι θα κρατήσει αυτά τα υλικά στον φάκελο του παιδιού και θα τους δώσει στο τέλος της σχολικής χρονιάς.
- Έχει να τους πει μια λίστα με θετικά πράγματα σχετικά με το παιδί.
- Ακολουθεί συζήτηση για τις αδυναμίες του, χωρίς χαρακτηρισμούς ή ετικετοποιήσεις.
- Έπειτα η συζήτηση για ζητήματα σχετικά με την ανάπτυξη και τη μαθησιακή εξέλιξη του παιδιού. Στη μέση της σχολικής χρονιάς, ίσως ο εκπαιδευτικός να έχει ανάγκη τη βοήθεια των γονέων για κάποια ιδιαίτερα προβλήματα για την από κοινού επίλυσή τους
- Η συνάντηση ολοκληρώνεται με ένα υποστηρικτικό, θετικό σχόλιο και ευχαριστίες προς τους γονείς για την προέλευσή τους και το ενδιαφέρον τους

Που παραδίδεται ο φάκελος αξιολόγησης στο τέλος:

ο φάκελος αξιολόγησης του μαθητή (portfolio), παραδίδεται στους γονείς, ως προσωπικό δεδομένο του παιδιού τους.

Ερωτηματολόγιο προς τους γονείς ή φύλλο γνωριμίας (συνέντευξη από τους γονείς)

ΦΥΛΛΟ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ (συμπληρώνεται από τους γονείς)

1. Ονοματεπώνυμο παιδιού:

2. Όνομα υποκοριστικό:

3. Ημερομηνία γέννησης:

4. α. Θέση στην οικογένεια (π.χ. πρώτο παιδί, το μικρότερο από τρία κτλ).

Πρώτο παιδί: το δεύτερο: το τρίτο: το μικρότερο:

β. Αν υπάρχουν άλλα αδέλφια παρακαλούμε σημειώστε την ηλικία τους.

γ. μοναχοπαίδι

5. Άλλα μέλη της οικογένειας, που μένουν μαζί σας:

Παππούς : γιαγιά: άλλα πρόσωπα:

6. Κατοικίδια ζώα και το όνομα τους:

7. Μητρική γλώσσα του παιδιού:

8. Μητρική γλώσσα των γονέων:

9. Γλώσσα που χρησιμοποιείτε στο σπίτι:

10. Παρακαλούμε πείτε μας αν το παιδί σας:

α) Έχει κάποιους ιδιαίτερους φόβους ή πράγματα που δεν του αρέσουν

β) Έχει κάποιες ιδιαίτερες ανάγκες-συνήθειες (π.χ. ιατρικές, διατροφικές, κτλ)

11. Τι αρέσει στο παιδί σας να κάνει; Με τι του αρέσει να παίζει;

12. Πως θα χαρακτηρίζατε την επικοινωνία τους παιδιού σας με άλλα παιδιά;

14. Έχει το παιδί σας εμπειρία από άλλα προσχολικά κέντρα; Αν ναι, παρακαλούμε διευκρινίστε:

Παιδικό σταθμό

Δημόσιο νηπιαγωγείο

Ιδιωτικό νηπιαγωγείο

15. Πόσο συχνά θα θέλατε να επικοινωνούμε μαζί σας και τι σας ενδιαφέρει να μαθαίνετε από την ποίτηση του παιδιού σας στο νηπιαγωγείο;

Ερωτηματολόγιο Αυτοαξιολόγησης (συνέντευξη με το κάθε παιδί)

1. Τι σου αρέσει πιο πολύ να κάνεις στο σχολείο;
2. Με ποιον θέλεις να παίζεις πιο πολύ και τι σου αρέσει σ' αυτόν/σ' αυτή;
3. Τι μαθαίνεις στο σχολείο;
4. Τι νομίζεις ότι κάνεις πολύ καλά ή σε τι είσαι πολύ καλός;
5. Τι είναι αυτό που δεν σου αρέσει στο σχολείο;
6. Υπάρχει κάποια δραστηριότητα (γυμναστική, μουσική, ιστορία - παραμύθι, τραγούδι κ.ά.) που σου αρέσει περισσότερο;